

Slučaj C-470/03

A.G.M. – COS.MET Srl

Protiv

Suomen valtio i Tarmo Lehtinen

(Zahtjev za prethodnim tumačenjem od strane Tampereen käräjäoikeus)

(Direktiva 98/37/EC – mjere s istovrsnim učinkom – strojevi za koje se smatra da udovoljavaju Direktivi 98/37/EC – javno izražena kritika državnog dužnosnika)

Mišljenje nezavisne odvjetnice Kokott dostavljeno 17. studenoga 2005.

Sud (Veliko vijeće) je presudu donio 17. travnja 2007.

Sažetak presude

Usklađivanje prava – strojevi – Direktiva 98/37 – prepreke za stavljanje na tržište strojeva za koje se smatra da udovoljavaju Direktivi 98/37

(Europski parlament i Direktiva Vijeća 98/37, članci 4(1) i 7(1))

Usklađivanje prava – strojevi – Direktiva 98/37 - prepreke za stavljanje na tržište strojeva za koje se smatra da udovoljavaju Direktivi 98/37

(Europski parlament i Direktiva Vijeća 98/37, članci 4(1) i 7(1))

Pravo Zajednice – prava dana pojedincima – povreda države članice

(Europski parlament i Direktiva Vijeća 98/37, članak 4(1))

Pravo Zajednice – prava dana pojedincima – povreda države članice

Pravo Zajednice – prava dana pojedincima – povreda države članice

1. Izjave koje, zbog svog oblika i u danim okolnosti, ostavljaju na osobu kojoj su adresirane dojam da su službeno gledište države, a ne osobno mišljenje dužnosnika, pripisuju se državi. Odlučujući faktor prema kojem bi se izjava dužnosnika pripisala državi je može li osoba kojoj je upućena opravdano pretpostaviti, u danom kontekstu, da su izjave stajalište dužnosnika koje on zauzima temeljem ovlasti ureda kojeg predstavlja. U mjeri u kojoj su pripisive državi, izjave dužnosnika koje potvrđuju strojeve kao usklađene s Direktivom 98/37, a tiču se strojeva koji ne udovoljavaju relevantnom usklađenom standardu, predstavljaju opasnu povredu članka 4(1) te direktive. Takve izjave su u stanju ograničavati, barem neizravno i potencijalno, stavljanje na tržište takvih strojeva. Zabrana iz članka 4(1) Direktive se primjenjuje samo ako strojevi udovoljavaju odredbama u Direktivi. U tom smislu, pretpostavke usklađenosti, u skladu s člankom 5(1) Direktive u vezi sa strojevima koji su potvrđeni kao usklađeni i koji nose CE oznaku usklađenosti iz članka 10 Direktive, ne znači da država članica ne smiju djelovati ako postoji rizik. Upravo suprotno, prema podstavku članka 7(1) Direktive, država članica treba poduzeti sve prikladne mjere kako bi povukla strojeve s tržišta ako se ustanovi da su strojevi, korišteni u skladu sa svojom namjenom, u stanju ugroziti sigurnost ljudi ili imovine. U tom slučaju, država članica mora bez odgađanja o tim mjerama obavijestiti Komisiju i navesti razloge takve odluke. Budući da tijela države članice o kojima je riječ nisu utvrdila da postoji rizik, niti su poduzela mjere povlačenja dotičnih strojeva s tržišta, niti su naknadno obavijestili Komisiju o takvim mjerama, država mora, međutim, poštivati zabranu ograničavanja njihovog slobodnog kretanja zajamčenog člankom 4(1) Direktive.

(pogledajte točke 61.-66., operativni dio 1.)

2. Povreda članka 4(1) Direktive 98/37 koji se odnosi na strojeve koji su nastali zbog obavljanja posla dužnosnika, u onoj mjeri u kojoj je to pripisano dužnosniku države

članice, ne može biti opravdana bilo na temelju objektivne zaštite zdravlja ili na temelju slobode izražavanja dužnosnika. Prvo, u pogledu činjenice da su pravila sigurnosti stavljanja strojeva na tržište koja utječu na slobodu kretanja dobara usklađena iscrpno, država članica se ne može pozivati na opravdanost temeljem zaštite zdravlja izvan okvira propisanog člankom 7 Direktive. Drugo, iako se svima pod jurisdikcijom države članice jamči pravo na slobodno izražavanje, a ta je sloboda neophodan temelj svakog demokratskog društva, država članica se, međutim, ne može osloniti na slobodu izražavanja svojih dužnosnika kako bi opravdala prepreku, a time i izbjegla vlastitu odgovornost prema Zajednici.

(pogledajte točke 70., 72.-73., operativni dio 2.)

3. Članak 4(1) Direktive 98/37 koji se odnosi na strojeve se mora tumačiti, u smislu, prvo, da daje pravo pojedincima i, drugo, da ne ostavlja državi članici diskreciju što se tiče strojeva koji su ili za koje se smatra da su u skladu s direktivom. Nepoštivanje te odredbe koja proizlazi kao posljedica izjava dužnosnika, pod pretpostavkom da se mogu pripisati državi članici, predstavlja prilično ozbiljnu povredu prava Zajednice što državu članicu izlaže odgovornosti.

(pogledajte točku 86., operativni dio 3.)

4. Pravo Zajednice ne isključuje posebne uvjete propisane domaćim pravom države članice u vezi s naknadom za štetu koja se razlikuje od štete nanesene ljudima ili imovini, pod pretpostavkom da takvi uvjeti nisu definirani na način da u praksi učine nemogućim ili značajno otežanim dobivanje naknade za gubitak ili štetu zbog povrede prava Zajednice. Temeljem toga, posebno u kontekstu gospodarske ili trgovačke parnice, potpuno isključenje gubitka profita pretrpljenog od strane pojedinca kao oblika štete koja za koju se može dodijeliti naknada u slučaju povrede prava Zajednice je neprihvatljivo.

(pogledajte točke 95.-96., operativni dio 4)

5. U slučaju povrede prava Zajednice, pravo Zajednice ne isključuje dužnosnika odgovornosti uz državu članicu, ali to ne zahtijeva.

(pogledajte točku 99, operativni dio 5)

PRESUDA SUDA (Veliko vijeće)

17. travnja 2007 (*)

(Direktiva 98/37/EC – mjere s istovrsnim učinkom – strojevi za koje se smatra da udovoljavaju Direktivi 98/37/EC – javno izražena kritika državnog dužnosnika

U slučaju C-470/03

U povodu zahtjeva za prethodnim tumačenjem temeljem članka 234 EZ-a postavljenog od Tampereen käräjäoikeusa iz Finske, koji je odlukom od 7. studenoga 2003., dostavljen Sudu 11. studenoga 2003. u postupku

A.G.M. – COS.MET Srl

protiv

Suomen valtio,

Tarmo Lehtinen,

SUD (Veliko vijeće)

u sastavu V. Skourisa, predsjednika, P. Janna, C.W.A. Timmermansa, A. Rosasa, K. Lenaerts, predsjednika vijeća, J.N. Cunha Rodriguesa, R. Silva de Lapuerte, J. Makarczyka (izvjestitelja), G. Arestisa, A. Borg Barthet i M. Ilešića, sudaca,

Nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

Zapisničar: M. Ferreira, glavni administrator

uzevši u obzir pisani postupak i daljnju raspravu 19. travnja 2005.

Nakon razmotrenih prigovora podnesenih u ime:

- A.G.M. – COS.METa Srl, zastupanog po odvjetniku P. Kyllönenu,
- Gospodina Lehtinena, zastupanog po odvjetnicima S. Kemppinenu i K. Harenkou,
- Finske vlade, zastupane od T. Pynnä,
- Nizozemske vlade, zastupane od H.G. Sevenstera i N.A.J. Bela,
- Švedske vlade, zastupane od A. Krusea,
- Komisije Europskih zajednica, zastupane od M. van Beeka i P. Aaltoa,

Nakon saslušanja Mišljenja nezavisnog odvjetnika na sjednici 17. studenoga 2005.

Donosi sljedeću

Presudu

1. Ovo obraćanje povodom prethodnog pitanja odnosi se na tumačenja Direktive 98/37/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. radi usklađivanja zakona država članica o strojevima (OJ 1998 L 207, p. 1, „Direktiva“) i pretpostavki pod kojima država članica i njezini dužnosnici mogu biti odgovorni ukoliko se povrijedi pravo Zajednice.
2. Prethodno pitanje pojavilo se u tijeku postupka između A.G.M.COS.MET-a Srl („AGM“), tvtkte utemeljene pod talijanskim pravom, i Suomen valtio (Finske države) i gospodina Lehtinena, dužnosnika Sosiaali- ja terveysministeriö (Ministarstvo za

socijalna pitanja i zdravstvo), povodom naknade za štetu koju je AGM navodno pretrpio kao posljedicu kršenja Direktive.

Pravni kontekst

Pravo Zajednice

3. Direktiva definira osnovne zdravstvene i sigurnosne zahtjeve koji se tiču dizajna i konstrukcije strojeva i sigurnosnih komponenata te pravila za ocjenu sukladnosti, izjavu sukladnosti i označavanje strojeva.

4. Članak 2. Direktive propisuje:

„ 1. Države članice trebaju poduzeti sve prikladne mjere kako bi osigurale da strojevi i sigurnosne komponente koji su uređeni ovom Direktivom mogu biti plasirane na tržište i stavljene u uporabu samo ako ne ugrožavaju zdravlje ili sigurnost ljudi, i kad je to prikladno, domaćih životinja i imovine, kad su pravilno sastavljeni i održavani te se koriste u svrhu kojoj su namijenjeni.

2. Ova Direktiva neće utjecati na pravo država članica da, uz dužno poštivanje Ugovora, propišu takve zahtjeva koje smatraju potrebnim kako bi osigurale da su osobe, a posebno radnici, zaštićeni pri korištenju strojevima ili sigurnosnih dijelova u pitanju, uz uvjet da to ne znači da se strojevi ili sigurnosni dijelovi mogu promijeniti na način koji nije naznačen u Direktivi.“

5. Članak 3. Direktive propisuje:

„ Strojevi i sigurnosni dijelovi koji su uređeni ovom Direktivom trebaju udovoljiti osnovnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima navedenim u Prilogu I.“

6. Članak 4(1) Direktive glasi kako slijedi:

„ Države članice ne smiju zabraniti, ograničiti ili spriječiti na svom teritoriju plasiranje na tržište ili stavljanje u uporabu strojeva ili sigurnosnih dijelova predviđenih Direktivom.“

7. Pod člankom 5(1) i (2) Direktive piše:

„ 1. Države članice će smatrati kako je sljedeće sukladno svim odredbama ove Direktive, uključujući i postupke za provjeru usklađenosti predviđenih u Poglavlju II:

- strojevi koji nose CE oznaku i koje prati EC izjava o usklađenosti navedena u Prilogu II, točka A,
- sigurnosne komponente koje prati EC izjava o usklađenosti navedena u Prilogu II, točka C.

U slučaju nepostojanja usklađenih standarda, države članice trebaju poduzeti korake koje smatraju nužnima kako bi se pozornost zainteresiranih strana skrenula na postojeće nacionalne tehničke standarde i specifikacije koje se smatraju važnima ili relevantnima za pravilnu implementaciju zahtjeva osnovne zaštite i sigurnosti iz Priloga I.

2. Gdje nacionalni standard koji je transponirao usklađeni standard, o kome je obavijest bila objavljena u *Službenom listu EU-a*, pokriva jednu ili više osnovnih zaštitnih zahtjeva, strojevi ili zaštitni dijelovi izrađeni u skladu s tim standardima trebaju biti smatrani usklađenim s relevantnim osnovnim zahtjevima.

...“

8. Članak 7(1) Direktive propisuje:

„Gdje država članica utvrdi da :

- strojevi koji nose CE oznaku, ili
- sigurnosni dijelovi koje prati EC izjava o usklađenosti

korišteni u skladu sa svrhom kojoj su namijenjeni mogu ugroziti sigurnost ljudi, i gdje je primjereno, domaćih životinja ili imovine, treba primijeniti sve prikladne mjere kako bi povukla takve strojeve ili sigurnosne dijelove s tržišta, zabraniti njihovo plasiranje na tržište, njihovo stavljanje u uporabu ili korištenje, ili ograničiti slobodno kretanje istih.

Države članice trebaju bez odgode obavijestiti Komisiju o takvim mjerama, navodeći razlog za takvu odluku i, posebice, je li neusklađenost u vezi s:

- (a) neuspjelim ostvarivanjem osnovnih zahtjeva iz članka 3;
- (b) pogrešnom primjenom standarda iz članka 5(2);
- (c) nedostacima u samim standardima iz članka 5(2).“

9. Prema članku 8(2) Direktive, proizvođač mora, prije plasiranja strojeva na tržište, slijediti odgovarajući postupak za ocjenu usklađenosti. Kao što slijedi iz prvog odjeljka prvog podstavka članka 5(1) Direktive, usklađenost strojeva s odredbama Direktive je u biti potvrđena EC izjavom o usklađenosti i oznakom CE.

10. Međutim, očito je iz opisa 21 u preambuli Direktive i članka 8(2)(b) i(c) Direktive kako se za određene tipove strojeva s faktorom višeg rizika, koji su iscrpno nabrojani u Prilogu IV Direktive, zahtijeva strože vrednovanje.

11. Servisiranje dizala vozila se spominje u Prilogu IV, A, točka 15.

12. U opisu 17 iz preambule Direktive, Direktiva, ili još preciznije, Prilog I, „Osnovni zdravstveni i sigurnosni zahtjevi koji se tiču dizajna i konstrukcije strojeva i sigurnosnih dijelova“, „definira samo osnovne zdravstvene i sigurnosne zahtjeve opće primjene dopunjenih brojem specifičnih zahtjeva za određene kategorije strojeva.“

13. Detaljniji uvjeti su definirani u svrhu usklađenih standarda. U tom smislu, opis 17 navodi:

„...kako bi se pomoglo proizvođačima da dokažu usklađenost osnovnih zahtjeva i kako bi se omogućila inspekcija usklađenosti s tim osnovnih zahtjeva, poželjno je imati standarde usklađene na europskoj razini kako bi se spriječilo rizike koji proizlaze iz dizajna i konstrukcije strojeva;... ti standardi koji su usklađeni na europskoj razini sastavljeni su od strane privatnih tijela i moraju zadržati svoj neobvezujući status; ... u tu svrhu Europski odbor za normizaciju (CEN) i Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (Cenelec) su priznati kao tijela kompetentna prihvatiti usklađene standarde u skladu s općim smjernicama za suradnju između Komisije i tih dvaju tijela, potpisano 13. studenoga 1984.; ...u smislu ove Direktive, usklađeni standard je tehničko određenje (Europski standard ili harmonizirajući dokument), usvojen od jednog ili oba navedena tijela, na temelju dopuštenja Komisije u skladu s odredbama [Vijeća] Direktive 83/189/EEC [28. ožujka 1983. propisujući proceduru za odredbu o informacijama na području tehničkih standarda i regulacija (OJ 1983 L 109, p. 8) nadopunjena Odlukom Komisije 96/139/EC (OJ 1996 L 32, p.31)] i na temelju općih smjernica navedenih gore.“

14. Upućivanja vezana uz usklađene standarde objavljuju se u *Službenom listu EU-a* [Official Journal of the European Union].

15. Na Europskoj razini postoji harmonizirani standard za dizala vozila. Taj standard je EN 1493:1998, o kojem je obavijest prvi put objavljena 1999 (OJ 1999 C 165, p. 4).

16. Kako i navodi, „predmet tog europskog standarda je definiranje pravila za zaštitu ljudi protiv rizika nezgoda poistovjećenih s upravljanjem dizala vozila.“

17. Njegova je svrha definirana na sljedeći način:

„ Ovaj se standard odnosi na nepokretna, mobilna i pokretna dizala vozila, čija namjena nije podizanje osoba, ali koja su dizajnirana kako bi podigla vozila u cijelosti, u svrhu ispitivanja i rada na ili ispod vozila dok su u podignutom položaju.

Dizala vozila se mogu sastojati od jedne ili više podignute jedinice.“

Nacionalno pravo

18. Odluka Vlade 1314/1994 o sigurnosti strojeva (Valtioneuvoston päätös koneiden turvallisuudesta) je prenijela Direktivu u finsko pravo.
19. Finski standard SFS-EN 1493 koji odgovara europskom standardu EN 1493:1998 je usvojen 8. ožujka 1999.

Glavni postupak i prethodno pitanje

20. AGM je talijanska tvrtka koja proizvodi i prodaje dizala vozila.
21. 11. svibnja 2000. Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravstvo primilo je izvješće od Vaasan työsuojelupiiri (područnog ureda za zdravstvo i sigurnost u Vaasau) u „predmetu nadzora tržišta“ (markkina- ja turvallisuus- asia). Prema izvješću, prilikom ispitivanja dizala vozila tipa G 35 T/E proizvedenog od strane AGM-a otkriveni su određeni nedostaci, preciznije rečeno uvijanje prednje poluge za dizanje i slabo zaključavanje poluge za dizanje.
22. Rukovodeći se tim izvješćem, Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravstvo je poslalo finskom uvozniku tih poluga, Pörhön Tuontiliike (uvoznik), pismo 18. svibnja 2000. u kojem navodi da postoje osnove sumnje da G 35 T/E dizalo vozila proizvedenog od AGM-a ne udovoljava zahtjevima Zakona 299/1958 o sigurnosti na radu (Työturvallisuuslaki) i Odluci Vlade 1314/1994 o sigurnosti strojeva.
23. U tijeku postupka pokrenutog od strane Ministarstva za socijalna pitanja i zdravstvo, gospodin Lehtinen je podnio izvještaj 29. studenoga 2000. u kojem je među ostalim naveo kako je uvoznik 27. studenoga 2000. testirao sustav zaključavanja u svrhu demonstriranja kako struktura dizala vozila o kojima je riječ odgovara standardu SFS-EN 1493. Prema izvješću, test je otkrio nedostatak u tom sustavu. Prema mišljenju gospodina Lehtinena, standard SFS-EN 1493 zahtijeva kako struktura treba podnositi maksimalni dozvoljeni teret čak i u najnepovoljnijim uvjetima podizanja i to bez

obzira na smjer u kojem se vozilo podiže. Izvještaj zaključuje tražeći Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravstvo da donese odluku, što je brže moguće, o ograničavanju ili čak zabranjivanju prodaje i korištenja dotičnih dizala vozila koja su već u uporabi.

24. U bilješci 18. prosinca 2000., gospodin Lehtinen je ponovio svoje primjedbe, ali i naveo da je novi sustav zaključavanja predložen od AGM-a bolji i kako je izdržljivost zadovoljila na testu provedenom u Finskoj 12. prosinca 2000.

25. Na sastanku 20. prosinca 2000. na kojem su prisustvovali zastupnici uvoznika i gospodin Kanerva, kao administrator, i gospodin Lehtinen, kao stručnjak, u ime Ministarstva za socijalna pitanja i zdravstvo, usvojeno je da je redizajnirani sustav zaključavanja usklađen s pravilima. Međutim, konačno mišljenje tijela bi moralo ovisiti od potvrđenog ispitivanja ovlaštenog tijela, procedura za koju je AGM tvrdio da je u tijeku. Tom prilikom je također odlučeno da odluka Ministarstva za socijalna pitanja i zdravstvo neće biti javna, uvoznik će obavijestiti korisnike u odgovarajuće vrijeme.

26. 20. prosinca 2000. gospodin Kanerva je podnio slučaj gospodinu Hurmalainenu, voditelju sektora zdravlja i sigurnosti Ministarstva za socijalna pitanja i zdravstvo, na odluku. Gospodin Kanerva je predložio zabranjivanje plasiranja na tržište i stavljanje u uporabu dotičnih dizala vozila, pod određenim ograničenjima zabrane. Međutim, gospodin Hurmalainen nije prihvatio predloženu odluku, nego je slučaj poslao na ponovno preispitivanje, smatrajući kako nema dovoljno dokaza.

27. 17. siječnja 2001. su gospodina Lehtinena, uz dozvolu svog neposredno nadređenog, i predstavnika uvoznika intervjuirali za vijesti u 20.30 na programu nacionalne televizije TV1. Tom prilikom je voditelj objasnio, da prema finskim zdravstvenim i sigurnosnim tijelima, dotična dizala vozila, iako odobrena u Italiji, ne odgovaraju primjerenom europskom standardu. Voditelj je također rekao, kako prema tim tijelima vlasti, struktura treba izdržati teret čak iako je vozilo predstavljeno u najnepovoljnijim uvjetima za podizanje. Predstavnik uvoznika, u svom dijelu, priznao je da je sustav zaključavanja imao nedostatak, ali je osporio da je postajao ikakav drugi problem sa sustavom dizanja, i tvrdio kako bi poluge za podizanje mogle

podnijeti bilo koji teret pod pretpostavkom da se podiže u pravom smjeru. Gospodin Lehtinen je istaknuo kako dizala vozila mogu predstavljati neposrednu opasnost, u kojoj bi radnici radili pod opterećenjem. Također je istaknuo kako je obaviješteno tijelo koje je koristio AGM-a pogrešno tumačilo tada primjenjiva pravila.

28. 29. siječnja 2001. je Teknisen Kaupan Liitto (Udruga tehničkih obrta) poslala pismo Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravstvo i Peruspalveluministeri (ministru zdravstva i socijalne sigurnosti) prijavljujući ozbiljne nedostatke navodno ustanovljenih kod strojeva AGM-ova asortimana. Prije obraćanja sudu, gospodin Lehtinen je priznao kako je u tijeku postupka bio prisutan na jednom sastanku te Udruge, na njezin zahtjev.

29. 8. veljače 2001. je gospodin Hurmalainen poslao faks gospodinu Kuikkou, predstavniku Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliittoa (Središnja udruga industrije i poslodavaca), u kojoj ističe kako se protivi zabrani prodaje predloženoj od strane gospodina Kanerva i Lehtinena, temeljem toga što se njemu nije činilo razumno poduzimati mjere koje mogu ometati rad domaćeg tržišta, s obzirom da se samo jedan slučaj dogodio u Finskoj, čiji je uzrok štoviše bio neodređen.

30. 16. veljače 2001. je gospodin Hurmalainen udaljio gospodina Lehtinena od vođenja slučajeva koji se odnose na dizala vozila proizvedenih od AGM-a, na temelju toga što je u postupku u koji je u tijeku javno izrazio mišljenje koje se razlikuje od službenog mišljenja Ministarstva za socijalna pitanja i zdravstvo i što se uz to ponašao suprotno instrukcijama ministarstva i njegovoj politici komunikacije. Naknadni izvještaj, podnesen 20. ožujka 2001. od sektora za zdravlje i sigurnost Ministarstva za socijalna pitanja i zdravstvo kritizirao je ponašanje gospodina Lehtinena za kršenje načela dobre uprave i to na način koji je štetan za gospodarske interese AGM-a zbog suradnje s AGM-ovim konkurentima.

31. U regionalnim novinama *Aamulehti* pojavio se 17. veljače 2001. članak pod naslovom „Stručnjak upozorava na opasna dizala vozila“. Prema zahtjevu za prethodnim tumačenjem, članak je bio napisan temeljem intervjua s gospodinom Lehtinenom i izričito je naveo da su dotični proizvodi u pitanju AGM-ova dizala

vozila. Članak također spominje da „gospodin Hurmalainen, voditelj sektora za zdravlje i sigurnost, smatra to osobnim mišljenjem gospodina Lehtinena.“

32. 22. veljače 2001. Metallityöväen Liitto ry (Sindikata metalaških radnika) je svojim podružnicama iz sektora popravka automobila i strojeva te osobama odgovornim za sigurnost u poduzećima poslao bilješku u kojoj ističu kako postoje problemi s dizala vozila modela G 28, G 32 i G 35 proizvedenih od AGM-a i kako su se „dotične dizalice pokazale kao nesporno opasne.“ Sindikat je priložio uz svoju bilješku izvještaj podnesen od gospodina Lehtinena od 12. veljače 2001.

33. 13. lipnja 2001. pojavio se u regionalnim novinama *Etelä-Saimaa* članak s naslovom „Sindikata metalaških radnika traži zabranu uporabe opasnih dizala vozila“ i podnaslov „150 mehaničara u opasnosti svaki dan“. Prema tom članku, viši inženjer koji je pripremio slučaj, stručnjak za strojeve tog tipa, je predložio ograničenja korištenja AGM-ovih dizala vozila proizvedenih u Italiji i zabranu prodaje novih strojeva. U članku je također navedeno da je gospodin Hurmalainen, voditelj sektora za zdravlje i sigurnost, zauzeo stajalište da nema dovoljno dokaza te dodao kako se slučaj nastavlja.

34. 14. lipnja 2001. sektor za zdravlje i sigurnost Ministarstva za socijalna pitanja i zdravstvo donijelo je odluku u kojoj je posebno navedeno da „u ovom slučaju nema faktora koji su došli na vidjelo temeljem kojih Ministarstvo treba poduzeti mjere protiv proizvođača ili uvoznika AGM-ovih dizala vozila.“ U tom dokumentu je istaknuto takvo „mišljenje, međutim, ne sprječava Ministarstvo u prihvaćanju tih mjera ako se stvar treba preispitati kao posljedica dodatnih informacija ili u bilo kojem drugom slučaju“. Kao temelj svoje odluke, Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravstvo napominje da je „proizvođač ispravio, u odnosu na novu opremu, i uvoznik je poduzimao mjere kako bi u pogledu opreme u uporabi, ispravio identificirajući tehničke mane.“

35. 1. listopada 2001. je Ministarstvo za socijalna pitanja uručilo gospodinu Lehtinenu pisano upozorenje prema Zakonu o državnim dužnosnicima (Valtion virkamieslaki), na temelju toga što je povrijedio obvezu kao dužnosnik jer je, nakon što mu je slučaj

AGM-ovih dizala vozila oduzet, nastavio u medijima i bilješki upućenoj sektoru za zdravlje i sigurnost stvarati netočnu predodžbu o stajalištu ministarstva, i zbog toga što se ponašao suprotno politici komuniciranja Ministarstva. U odluci Virkamieslautakunta (Odbor državne službe za žalbe) od 6. ožujka 2002. odbačen je prigovor gospodina Lehtinena u kojem je tražio da mu se upozorenje poništi. S druge strane, odbor je u toj odluci uzeo u obzir da ponašanje gospodina Lehtinena u intervjuu na televiziji 17. siječnja 2001. nije bilo toliko netočno da bi opravdalo upozorenje. 10. rujna 2003. je Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud) podržao odluku Odbora.

36. U isto vrijeme dok je disciplinski postupak protiv njega bio u tijeku gospodin Lehtinen je tražio mišljenje Julkisen sanan neuvosto (Vijeće za masovne medije, samo-regulirajuće tijelo medija koje se bavi novinarskom etikom i slobodom izražavanja) o tome je li Ministarstvo za socijalna pitanja i zdravstvo upućujući mu to upozorenje prekoračilo svoje ovlasti i taj način povrijedilo slobodu govora i mišljenja državnih dužnosnika. Vijeće je u svom mišljenju navelo kako smatra da je poželjno da dužnosnici smiju iznositi svoje mišljenje u javnosti prilikom komuniciranja s medijima, budući da je vjerojatno da će njihovo sudjelovanje u javnoj debati u njihovom području promicati prijenos važnih informacija od javnog interesa. Vijeće je zauzelo stav da je slučaj gospodina Lehtinena slučaj koji se dotiče sigurnosti na poslu, što je u kontekstu javne debate poželjno i važno istaknuti, i da je jedan dužnosnik kao što je gospodin Lehtinen bio ovlašten sudjelovati u njoj.
37. Na temelju tih faktora je AGM pokrenuo postupak pred nadležnim sudom, tražeći da Finska država i gospodin Lehtinen zajedno nadoknade navodno pretrpljenu štetu, posebno gubitak prometa u Finskoj i ostalim dijelovima Europe.
38. Prema nadležnom sudu postavlja se pitanje je li u svjetlu sudske prakse Suda, posebice predmeta 8/74 *Dassonville* [1974] ECR 837, trgovina unutar Europske Zajednice mogla biti ograničena suprotno članku 28 EZ-a kad je gospodin Lehtinen, u tom trenutku državni dužnosnik nadležnog tijela, javno izrazio negativno mišljenje o usklađenosti dizala vozila proizvedenih od AGM-a sa standardima, koje je moglo

dovesti do pada prodaje proizvoda te tvrtke na finskom tržištu. Budući da potencijalna prepreka trgovanja unutar Zajednice ne potječe od odluke nadležnog tijela na temelju nacionalnih odredaba nego od ponašanja dužnosnika koji predstavlja to tijelo prije nego što tijelo donese odluku u dotičnom slučaju, nadležni sud nije siguran dozvoljavaju li kriteriji definirani u *Dassonville-u* da stvarna djela dužnosnika budu smatrana mjerama s istovrsnim učinkom koja predstavljaju količinska ograničenja, posebno tamo gdje je, u praksi, učinak takvih djela isti kao kad bi dotično tijelo donijelo slične odluke prema odredbama nacionalnog prava.

39. Nadležni sud bi također želio da Sud odluči je li dizalo vozila poput dotičnog u glavnom postupku usklađeno s osnovnim sigurnosnim zahtjevima određenih Direktivom ukoliko nisu dizajnirana i konstruirana podnositi teret pod najnepovoljnijim uvjetima dizanja.

40. U tim okolnostima je Tampereen käräjäoikeus (Okružni sud u Tapereenu) odlučio zastati s postupkom i postaviti Sudu sljedeća pitanja u formi prethodnog pitanja:

„1. Predstavlja li mjeru s istovrsnim učinkom količinskom ograničenju u smislu članka 28. EZ-a ili mjeru od koje se treba suzdržavati prema drugoj točki članka 10. EZ-a, ukoliko stručni dužnosnik bez ovlast donošenja odluke koji predstavlja državnu organizaciju zdravlja i sigurnosti na poslu, nakon što je pokrenut slučaj tržišnog nadzora, ali prije odluke o slučaju, iznese svoje mišljenje na udarnim vijestima nacionalne televizije i u dnevnim novinama visoke tiraže te također u komercijalnim udrugama te udrugama koje prate tržište rada, na takav način da njegove izjave, izravno ili ponovljene od strane drugih, o opasnosti za zdravlje ili čak život strojeva proizvedenim i obilježenim od konkretnog proizvođača koji je predmet tržišnog nadzora za strojeve mogle stvoriti negativan publicitet i utjecati na njihovu prodaju?

2. Treba li se Direktiva 98/37/EC o strojevima tumačiti u smislu da je dizalo vozila suprotnosti s navedenim osnovnim sigurnosnim zahtjevima ukoliko nisu konstruirani u skladu sa standardom SFS-EN 1493, na način da se u dizajniranju nije vodilo računa o stavljanju vozila na dizalice i dizanja u bilo kojem smjeru te preopterećenja svake dizalice u najnepovoljnijim slučajevima dizanja?

3. (a) Ukoliko je odgovor na prvo pitanje pozitivan, je li ponašanje dužnosnika opisano u prvom pitanju nerazmjerno uzimajući u obzir zakonitu namjeru koja se temelji na zaštiti ljudskog zdravlja i života i stoga suprotno Osnivačkom ugovoru, čak iako bi na drugo pitanje bilo odgovoreno pozitivno uzimajući u obzir prirodu djelovanja posebice činjenicu da je moguća opasnost mogla postat poznatom i da je nastanak opasnosti mogao biti spriječen drugačijim metodama od onih opisanih u prvom pitanju, da je djelovanje poduzeto prije nego li je nadležno tijelo donijelo odluku o tržišno nadziranom slučaju i da je djelovanje bilo po svojoj prilici upućeno prema specifičnom proizvodu kako bi narušilo prodaju proizvoda?

(b) Ukoliko o pitanju proporcionalnosti iz pitanja 3(a) treba odlučiti nacionalni sud, je li glavna težina vezana za moguću neusklađenost s europskim ili nacionalnim sigurnosnim zahtjevima ili za okolnost objave neusklađenosti sa zahtjevima?

4. Može li se djelovanje dužnosnika opisano u prvom pitanju opravdati uvjetima iz pitanja 3(a) na temelju slobode govora u smislu članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, čak iako su u suprotnosti s člancima 28. EZ-a, 30. EZ-a ili 10. EZ-a?

5. (a) Ukoliko je djelovanje dužnosnika opisano u prvom pitanju suprotno člancima 28. EZ-a i 30. EZ-a ili 10. EZ-a, je li povreda tako očigledna i ozbiljna da, ako su ostali uvjeti odgovornosti zadovoljeni, je država dužna prema pravu Zajednice naknaditi štetu koja je eventualno nastala kao predmet marketinga strojeva?

(b) Je li povreda opisana u petom pitanju pod a očigledna i ozbiljna čak u slučaju gdje se tijelo/dužnosnik s ovlaštenjem donošenja odluka ne može ukoriti za bilo kakvu grešku ili propust a tijelo/dužnosnik nije ni u kom slučaju odobrio mjere ili pomogao da dovede do njihove stvarne posljedice?

(c) Može li članak 10., a posebno drugi točku stvoriti prava za pojedince u okolnostima opisanim u prvom pitanju?

(d) Može li sam dužnosnik, uz državu, biti odgovoran prema pravu Zajednice, u okolnostima spomenutim u prvom pitanju, za naknadu štete za svoje djelovanje, ukoliko je suprotno pravu Zajednice?

(e) Je li dobivanje naknade utemeljeno na pravu Zajednice u praksi nemoguće ili jako otežano ako je u skladu s nacionalnim odredbama naknada za gospodarsku štetu drugačija od naknade za osobe i stvari se mogu dobiti samo ako je naknada uzrokovana kaznenim djelom ili u vršenju javnih ovlasti ili ako u drugim slučajevima postoje posebno važni temelji za dodjelu naknade štete?

6. (a) Ako je naknada dodijeljena prema nacionalnom pravu zbog povrede zahtjeva ili propusta koji se odnose na slobodu kretanja dobara, zahtijeva li pravo Zajednice da naknada koja treba biti dodijeljena bude učinkovita i odvrćajuća sankcija, i je li neuskладiva sa zahtjevima prava Zajednice koji se tiču koju prema nacionalnom pravu dužnosnika koji je počinio povredu ili propust odgovornog za razumno, ali ne nužno potpunu naknadu i koji uopće nije odgovoran za naknadu ako je kriv samo za običnu nepažnju, ili da dužnosniku i državi koja je odgovorna za dužnosnikovu povredu ili propust može biti nametnuto plaćanje za gospodarsku štetu koja je drugačija od štete nanesene osobama ili na stvarima samo ako je šteta uzrokovana kaznenim djelom ili u vršenju javne ovlasti ili u drugim slučajevima postoje posebno važni temelji za dodjelu naknade štete?

(b) Ako je ijedno od ograničenja odgovornosti spomenutih u šestom pitanju pod a neuskладivo s pravom Zajednice, treba li se ograničenje naknade prema nacionalnom pravu ne primijeniti s obzirom na dotičnog dužnosnika iako bi njegova odgovornost bila teža i raširenija prema nacionalnom pravu?

Dopustivost

Primjedbe podnesene Sudu

41. Gospodin Lehtinen je izrazio sumnje prema dopustivosti zahtjeva Sudu za prethodnim tumačenjem, na temelju toga što pitanja podnesena od Tampereen käräjäoikeus nisu sadržajna.
42. Gospodin Lehtinen tvrdi da je sporni postupak pred prvostupanjskim sudom samo pripremni stupanj. Predmet neslaganja među strankama nije precizno definirano, a i činjenice nisu utvrđene. Stoga nije moguće u tom stupnju postupka odrediti pitanja koja su pravno relevantna za ishod slučaja.

Zaključci Suda

43. Treba se opozvati da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, postupak predviđena člankom 234. EZ-a instrument suradnje među Europskim sudom pravde i nacionalnim sudovima u kojem Sud nacionalnim sudovima osigurava tumačenje prava Zajednice koje im je potrebno kako bi odlučili o sporovima koji se odvijaju pred njima (pogledajte, međuostalim, slučaj C-112/00 *Schmidberger* [2003] ECR I-5659, točku 30 i slučaj C-306/03 *Salgado Alonso* [2005] ECR I-705, točku 40).
44. U kontekstu te suradnje, na nacionalnom sudu pred kojim se odvija spor i koji sam ima izravno znanje o činjenicama na kojima se temelji spor te koji mora pretpostaviti odgovornost za naknadnu sudsku odluku je da u svjetlu konkretnih okolnosti slučaja ustanovi kako o potrebi za prethodnim tumačenjem koje bi mu omogućilo da donese presudu tako i o značaju pitanja koja podnosi Sudu. Nadalje, gdje se pitanja dotiču tumačenja prava Zajednice, Europski sud pravde je, u biti, dužan dati presudu (u tom slučaju pogledajte, međuostalim, slučaj C-415/93 *Bosman* [1995] ECR I-4921, točku 59; slučaj C-379/98 *PreussenElektra* [2001] ECR I-2099, točku 38; slučaj C-153/00 *Der Weduwe* [2002] ECR I-11319, točku 31; slučaj C-318/00 *Bacardi-Martini i Cellier des Dauphins* [2002] ECR I-905, točku 41; i *Schmidberger*, točku 31).
45. Nadalje, iz drugog stavka članka 234. EZ-a je jasno kako je na nacionalnom sudu da odluči u kojem je stadiju postupka za taj sud prikladno uputiti prethodno pitanje Europskom sudu pravde (pogledajte spojene slučajeve 36/80 i 71/80 *Irish Creamery*

Milk Suppliers Association i ostali [1981] ECR 735, točku 5; slučaj *C-236/98 JämO* [2000] ECR I-2189, paragraf 30; i *Schmidberger*, točku 39).

46. U tom je smislu nacionalni sud u svom zahtjevu detaljno predstavio činjenični i pravni kontekst spora u glavnom postupku te je u svjetlu nedoumica koje su se pojavile u pogledu njihove primjene u okolnostima glavnog postupka iznio razloge zbog kojih traži tumačenje odredaba prava Zajednice.
47. Iz toga proizlazi da, u svjetlu činjenica koje je opisao nacionalni sud, ne čini se kako su pitanja postavljena u stadiju u kojem sud ne može procijeniti njihovu relevantnost za ishod u glavnom postupku.
48. Stoga je obraćanje povodom prethodnog pitanja dozvoljeno.

Pitanja postavljena povodom prethodnog pitanja

Sloboda kretanja dobara (pitanja 1,3 i 4)

49. U pitanjima 1, 3 i 4 dotični sud u biti pita, prvo, mora li se u okolnostima dotičnog slučaja u glavnom postupku ponašanje gospodina Lehtinena, okarakteriziranog njegovim različitim izjavama u javnosti, pripisati Finskoj državi, drugo, predstavlja li ponašanje prepreku slobode kretanja dobara u smislu članka 234 EZ-a, i treće, u kojoj mjeri se takvo ponašanje može opravdati na temelju slobode izražavanja ili u svrhu zaštite zdravlja i sigurnosti.
50. Treba se prisjetiti da gdje je pitanje bilo predmet iscrpne harmonizacije na razni Zajednice bilo koja nacionalna mjera koja se odnosi na taj slučaj mora biti procijenjena u svjetlu odredaba harmonizacijske mjere, a ne odredaba u Osnivačkom ugovoru (pogledajte, u tom slučaju, slučaj *C-37/92 Vanacker and Lesage* [1993] ECR I-4947, točku 9; slučaj *C-324/99 DaimlerChrysler* [2001] ECR I-9897, točku 32; slučaj *C-322/01 Deutscher Apothekerverband* [2003] ECR I-14887, točku 64; i slučaj *C-309/02 Radlberger Getränkegesellschaft and S. Spitz* [2004] ECR I-11763, točku 53).

51. Sud stoga mora odrediti sprječava li harmonizacija koja proizlazi iz Direktive ispitivanje usklađenosti dotičnog ponašanja u glavnom postupku s člankom 28 EZ-a.
52. Namjera Direktive je, prema opisima iz 2, 6, 7 i 9 preambule, osigurati slobodu kretanja strojeva na unutarnjem tržištu i zadovoljiti važne i osnovne zdravstvene i sigurnosne zahtjeve koji se odnose na strojeve zamjenjivanjem nacionalne potvrde i sustava potvrda o usklađenosti s harmoniziranim sustavom. U tu svrhu, članak 3 Priloga I Direktive, propisuju osnovne zdravstvene i sigurnosne zahtjeve koje strojevi i sigurnosne komponente proizvedene u državama članicama moraju zadovoljiti. Prema članku 4 Direktive, države članice ne smiju ograničiti plasiranje strojeva koji zadovoljavaju te osnovne zahtjeve na tržište, i države članice imaju pravo poduzeti nužne mjere prema uvjetima navedenim u članku 7 samo ako se rizik naknadno pojavi.
53. U svjetlu prirode i svrhe Direktive i sadržaja članaka 3, 4 i 7, mora se smatrati da Direktiva na razini Zajednice iscrpno harmonizira ne samo pravila koja se odnose na osnovne zaštitne zahtjeve za strojeve i na potvrdu o usklađenosti tih zahtjeva nego i pravila koja se odnose na djelovanje koje može poduzeti država članica u vezi sa strojevima za koje se smatra da su usklađeni s tim zahtjevima.
54. Sve nacionalne mjere u okviru tih članaka Direktive se moraju procijeniti u svjetlu odredaba Direktive, a ne onih iz Osnivačkog ugovora, osobito članka 28 EZ-a.

Postojanje prepreke pripisuje se državi (prvo pitanje)

55. U svjetlu gore navedene točke 52, prvo pitanje dotičnog sudu se treba preformulirati na način da sud zapravo pita je li moguće klasificirati javno izrečena mišljenja gospodina Lehtinena kao prepreku slobodi kretanja dobara navedenih u članku 4(1) Direktive pripisivih državi Finskoj.
56. Jesu li izjave dužnosnika pripisive državi ovisi o tome kako su ih percipirale osobe kojima su bile upućene.

57. Odlučujući faktor za pripisivanja izjava dužnosnika državi je mogu li osobe kojima su upućene razumno pretpostaviti, u danom kontekstu, kako su ona stajališta koje je službenik zauzeo temeljem autoriteta njegova ured.

58. U tom smislu, je na nacionalnom sudu da odredi posebno:

- ima li dužnosnik opće ovlaštenje unutar područja u pitanju;
- šalje li dužnosnik svoju pisanu izjavu na službenom memorandumu nadležnog sektora;
- daje li dužnosnik intervju televiziji u prostorijama svog odjela;
- upućuje li dužnosnik da su njegove izjave osobne ili da se razlikuju od službenog mišljenja nadležnog odjela; i
- poduzimaju li nadležni državni odjeli nužne korake što je prije moguće kako bi otklonile dojam osobama kojima su izjave dužnosnika upućene da to nisu službeni stavovi države.

59. Preostaje ispitati jesu li dotične izjave u glavnom postupku, pod pretpostavkom da se mogu pripisati Finskoj državi, povrijedile članak 4(1) Direktive.

60. Bilo koja mjera koja može ograničiti, izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno, trgovinu unutar Zajednice se mora smatrati preprekom (pogledajte, u tom smislu, *Dassonville*, točku 5, i predmet C-383/97 *Van der Laan* [1999] ECR I-731, točku 18). Taj se princip primjenjuje gdje je u pitanju članak 4(1) Direktive.

61. Očito je iz navoda članka 4(1) Direktive, da se zabrana tih odredaba primjenjuje samo ako su dotični strojevi usklađeni s odredbama Direktive. U dotičnom slučaju, dizala vozila se smatraju usklađenima s člankom 5(1) Direktive, budući da su bila ovjerena kao usklađena i nose CE oznaku usklađenosti predviđenu člankom 10 Direktive.

62. Međutim, ta pretpostavka usklađenosti ne znači da države članice ne mogu djelovati ako se pojavi rizik. Suprotno, prema prvom podstavku članka 7(1) Direktive, od

države članice se zahtijeva da poduzme sve odgovarajuće mjere kako bi s tržišta povukla strojeve ako se ustanovi da su strojevi, koji se koriste u predviđenu svrhu, u stanju ugroziti sigurnost ljudi ili imovine. U tom slučaju, u skladu s drugim podstavkom članka 7(1), država članica mora bez odgađanja obavijestiti Komisiju o takvoj mjeri i navesti razlog takve odluke.

63. Kako proizlazi iz zahtjeva, nadležna tijela nisu utvrdila da je rizik uopće postojao, niti su poduzeli mjeru kako bi povukli dotična dizala u glavnom postupku s tržišta, niti su naknadno obavijestila Komisiju o takvim mjerama.
64. Nadalje, s obzirom da se smatralo da su ta dizala vozila usklađena, država je morala paziti na zabranu ograničenja slobode kretanja iz članka 4(1) Direktive.
65. Budući da su dotične izjave opisale dizala vozila, u različitim medijima i novinama široke cirkulacije, kao suprotna standardu EN 1493:1998 i opasne, one su u stanju omesti, u najboljem slučaju neizravno i potencijalno, stavljanje strojeva na tržište.
66. U svjetlu gore navedenih razmatranja, odgovor na prvo pitanje mora biti da su izjave, koje zbog svog oblika i okolnosti, ostavljaju na ljude kojima su upućene dojam da su službeni stavovi države, a ne osobna mišljenja dužnosnika, pripisive državi. Odlučujući faktor kako bi izjave dužnosnika bile pripisane državi je pitanje mogu li osobe kojima je izjava upućena razumno pretpostaviti, u danom kontekstu, kako su ona stajališta koje je službenik zauzeo temeljem autoriteta njegova ureda. U mjeri u kojoj su pripisive državi, izjave dužnosnika koje opisuju strojeve potvrđene kao usklađene prema Direktivi suprotno relevantnim usklađenim standardima i opasnosti ipak predstavljaju povredu članka 4(1) Direktive.

Opravdanje (Pitanja 3 i 4)

67. Dotični sud zapravo pita može li ponašanje gospodina Lehtinena, pod pretpostavkom da je pripisivo Finskoj državi, biti opravdano u svrhu zaštite zdravlja ili na temelju slobode izražavanja.

- Opravdanje u svrhu zaštite zdravlja

68. Direktiva precizno regulira zaštitu zdravlja gdje postoji mogućnost njegovog ugrožavanja od strane strojeva za koje se smatra da su usklađeni s Direktivom. Članak 7(1) ipak dozvoljava državi članici koja utvrdi takav rizik da poduzme sve prikladne mjere kako bi povukla strojeve s tržišta, zabranila njihovo plasiranje na tržište i stavljanje u uporabu, ili im ograničila slobodu kretanja. Osim tih mjera, Direktiva ne dozvoljava daljnja ograničenja u vezi sa zaštitom zdravlja.

69. Već je navedeno u točki 63. kako finsko ministarstvo nije poduzelo niti jednu od mjera iz članka 7 Direktive.

70. U pogledu činjenice iscrpno usklađenih sigurnosnih pravila za plasiranje strojeva na tržište, koja se dotiču slobode kretanja dobara, država članica ne može računati na opravdanje temeljem zaštite zdravlja izvan okvira iz članka 7 Direktive.

71. Ponašanje gospodina Lehtinena se, u slučaju da je pripisivo Finskoj državi, ne može opravdati u svrhu zaštite zdravlja.

- Opravdanje na temelju slobode izražavanja

72. Prema članku 10(1) Europske konvencije o ljudskim pravima, svima koji su pod jurisdikcijom države članice je zajamčena sloboda izražavanja. Ta sloboda je osnovni temelj bilo kojeg demokratskog društva. Države članice se, međutim ne mogu osloniti na slobodu izražavanja svojih dužnosnika kako bi opravdale prepreke i na taj način izbjegle vlastitu odgovornost prema pravu Zajednice.

73. U skladu s tim, odgovor na pitanja 3 i 4 mora biti da je, u okolnostima kao što su ove u glavnom postupku, povreda članka 4(1) Direktive koja je nastala uslijed ponašanja dužnosnika, ukoliko je pripisiva državi članici dužnosnika, ne može biti opravdana niti u svrhu zaštite zdravlja niti na temelju slobode izražavanja dužnosnika.

Usklađenost dotičnih dizala vozila u glavnom postupku s Direktivom 98/37 (pitanje 2)

74. Iz analize gore navedenih točaka 60-65 slijedi da se na pitanje 2 ne treba odgovoriti.

Odgovornost Finske države i dužnosnika (pitanja 5 i 6)

75. U pitanjima 5 i 6 dotični sud zapravo želi znati jesu li, pod pretpostavkom da postoji povreda članka 28 EZ-a i 30 EZ-a ili 10 EZ-a, uvjeti odgovornosti Finske državi prema pravu Zajednice ispunjeni, i dozvoljava li ili zahtijeva pravo Zajednice od dužnosnika čije se ponašanje smatra odgovornim, i u kojoj se mjeri može zahtijevati tumačenje uvjeta za takve odgovornosti prema finskom pravu koje je u skladu s pravom Zajednice.

76. Međutim, imajući na umu razmatranja iz gore navedenih točaka 49-53, pitanja dotičnog suda se moraju odgovoriti s obzirom na moguću povredu članka 4(1) Direktive.

Uvjeti prema kojima je država Finska odgovorna (pitanja od 5(a) do 5(c))

77. U pitanjima od 5(a) do 5(c) dotični sud zapravo pita jesu li, u okolnostima kao što su ove u glavnom postupku, povrede prava Zajednice dovoljno ozbiljne za izvanugovornu odgovornost dotične države, i mogu li pojedinci koje djeluju na tržištu ostvariti svoja prava protiv države članice.

78. Iz sudske prakse je jasno Suda kako moraju biti ispunjena tri uvjeta da bi se od države članice mogla zahtijevati naknada gubitka i štete uzrokovanih pojedincima: povrijeđeno pravno pravilo moralo je namjeravati pojedincima osigurati pravo; povreda mora biti dovoljno ozbiljna; te mora postojati izravna uzročna veza između povrede obveze države i gubitka ili štete koju su pretrpjele oštećene strane. Ti uvjeti se primjenjuju prema svakom tipu situacije (spojeni slučajevi C-46/93 i C-48/93 *Brasserie du Pêcheur i Factortame* [1996] ECR I-1029, točku 51; slučaj C-127/95 *Norbrook Laboratories* [1998] ECR I-1531, točku 107; i slučaj C-424/97 *Haim* [2000] ECR I-5123, točku 36).

79. Prema prvom uvjetu, dovoljno je navesti članak 4(1) Direktive koji daje pojedincima koji djeluju na tržištu prava koja oni mogu nametnuti državi članici.

80. Prema drugom uvjetu, odlučujući kriterij za povredu prava Zajednice koji se smatra dovoljno ozbiljnim je postavljen u pitanju je li država članica očito i ozbiljno zanemarila granice svoje diskrecije (pogledajte *Brasserie du Pêcheur i Factortame*, točku 55).
81. Ovdje treba podsjetiti kako je Sud našao da gdje je, u vrijeme kad je počinila povredu, dotična država članica, samo nešto smanjila, ili čak nije imala diskreciju, sama povreda prava Zajednice može biti dovoljna kako bi se ustanovilo postojanje dovoljno ozbiljne povrede (pogledajte *Norbrook Laboratories*, točku 109 i citiranu sudsku praksu).
82. Obveze navedene u članku 4(1) Direktive, ne daju državi članici diskreciju. Samo članak 7 Direktive predviđa naknadne sumnje u vezi s usklađenosti sa zahtjevima iz Direktive o strojevima za koje se smatra da su usklađeni i prikladne mjere koje razrješavaju te sumnje. Nadalje, mora se uzeti u obzir da je povreda članka 4(1) Direktive izjavama poput ovih u glavnom postupku, pod pretpostavkom da mogu biti pripisive državi, dovoljno ozbiljna.
83. Prema trećem uvjetu, je na nacionalnom sudu da odredi postoji li izravna uzročna veza između povrede obveze države i štete koju su pretrpjele oštećene strane (u tom slučaju pogledajte *Brasserie du Pêcheur i Factortame*, točku 65, i slučaj C-5/94 *Hedley Lomas* [1996] ECR I-2553, točku 30).
84. U dotičnom slučaju, no podložno verifikaciji od strane nacionalnog suda, čini se da su dotične izjave iz glavnom postupka dovele do pada u AGM-ovoj prodaji od 2000 do 2002 godine i smanjenja njegovih marža profita za 2001. i 2002. godinu. Štoviše, tržišni učinci izjava bili su unaprijed prepoznati od strane samog ministarstva.
85. Ova tri gore navedena uvjeta su nužna i ozbiljna kako bi osnovala pravo odštete pojedincima, iako to ne znači da država ne može biti odgovorna prema manje strožim uvjetima nacionalnog prava (pogledajte *Brasserie du Pêcheur i Factortame*, točku 66).

86. U svjetlu gore navedenih razmatranja, odgovor mora biti da se članak 4(1) Direktive mora tumačiti u smislu da, prvo, daje prava pojedincima i, drugo, da ne daje državi članici diskreciju u tom slučaju u smislu da su strojevi usklađeni s Direktivom ili se barem pretpostavlja da jesu. Greška usklađivanja s tom odredbom kao posljedica izjava koje je dao dužnosnik, pod pretpostavkom da su pripisive državi članici, predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu prava Zajednice i za država članicu koja je počinila takvu povredu za nastanak odgovornosti.

Ograničenja odgovornosti prema odredbama nacionalnog prava koje se odnose na odgovornost Finske države (pitanje 5(e) i djelomično 6(a))

87. Dotični sud želi zapravo znati može li nacionalno pravo dodati posebne dodatne uvjete koji se odnose na naknadu štete prouzrokovanu od države, ili moraju li ograničenja odgovornosti poput onih predviđenih finskim pravom biti takva da čine ostvarivanje naknade štete kao posljedice povrede članka 4(1) Direktive znatno otežanim ili gotovo nemogućim u praksi.

88. Treba primijetiti da svrhu odgovornosti države članice pod pravom Zajednice ne treba shvatiti kao zastrašivanje ili kažnjavanje nego kao naknadu za štetu koju su pretrpjeli pojedinci kao posljedicu povrede prava Zajednice od države članice.

89. Ustaljena je sudska praksa da gdje se susreću uvjeti za pravo na naknadu štete na temelju prava Zajednice, države članice moraju naknaditi štetu, unutar okvira nacionalnog prava koji uređuje odgovornost. Također se mora primijetiti da materijalni i formalni uvjeti iz različitih nacionalnih zakona za naknadu štete ne mogu biti nepovoljniji u tom kontekstu od onih koji se dotiču sličnih domaćih sporova i ne mogu biti postavljeni tako da ostvarivanje naknade štete u praksi čine znatno otežanim ili gotovo nemogućim (pogledajte u tom slučaju, spojene slučajeve C-6/90 i C-9/90 *Francovich i ostali* [1991] ECR I-5357, točkui 42 i 43; i *Norbrook Laboratories*, točku 111).

90. Pravo Zajednice ipak zahtijeva učinkovitu naknadu i ne dozvoljava nikakve dodatne uvjete koji potiču iz prava države članice koji bi bili znatno otežani ili gotovo nemogući pri ostvarivanju naknade štete.
91. U tom smislu, informacije koje ima dotični sud ukazuju da su odredbe finskog prava koje se tiču odgovornosti koje se primjenjuju u glavnom postupku čine pravo za naknadu štete koja se razlikuje od štete učinjene ljudima ili imovini pod uvjetom da su štete posljedica kaznenog djela ili vršenja javne ovlasti ili postoje ozbiljni razlozi za dodjelu naknade štete. Prema mišljenju nacionalnog suda, ponašanje gospodine Lehtinena ne spada niti u jedan od tih slučajeva, što otežava naknađivanje AGM-u zbog pretrpjelih gubitaka.
92. Prema toj pretpostavci, pravo dobivanja odštete će nastati kada će biti utvrđeno da pravno pravilo namjerava dati prava pojedincima i da postoji izravna uzročna veza između dovoljno ozbiljne povrede obveze na koju se odnosi i gubitka ili štete koju je pretrpjela oštećena strana, budući da su ti uvjeti nužni i dovoljni za uspostavu prava pojedincima na naknadu štete (pogledajte, u tom slučaju, slučaj C-173/03 *Traghetti del Mediterraneo* [2006] ECR I-5177, točkui 44 i 45 i citirana sudska praksa).
93. U dotičnom slučaju, ne može se isključiti mogućnost da je dovoljno ozbiljno kršenje prava Zajednice, kao da se uključi odgovornost države što može biti posljedica ponašanja pripisivog državi, koje spada u kategorije drugačije od onih koje se iscrpno primjenjuju prema relevantnom nacionalnom pravu.
94. Nadalje, naknada štete koju države članice predviđaju za gubitke ili štete koje su uzrokovale pojedincima kršeći pravo Zajednice mora biti proporcionalna počinjenoj šteti ili gubitku. U nedostatku relevantnih odredaba Zajednice, na domaćem pravnom sustavu svake države članice je da odredi kriterij za utvrđivanje opsega naknade štete, ali ti kriteriji ne smiju biti nepovoljniji od onih koji se primjenjuju u sličnim sporovima ili tužbama u primjeni domaćeg prava te u svakom slučaju ne smiju biti takvi da ostvarivanje naknade štete u praksi čine znatno otežanim ili gotovo nemogućim. Nacionalno zakonodavstvo koje općenito ograničava štetu za koju se može dodijeliti pripadajuća naknada može odobrit naknadu štete učinjene na posebno

zaštićenim interesima pojedinca ne uračunavajući gubitak profita od strane pojedinaca jer nije usklađeno s pravom Zajednice (pogledajte, u tom slučaju, *Brasserie du Pêcheur i Factortame*, točku 90).

95. Mora se primijetiti da je isključivanje gubitka profita kao temelja štete za koju se u slučaju povrede prava Zajednice može dodijeliti naknada neprihvatljivo. Posebno u kontekstu gospodarskih i trgovačkih parnica, takvo isključenje gubitka profita može u praksi naknadu štete učiniti nemogućom (pogledajte *Brasserie du Pêcheur i Factortame*, točku 87).

96. Slijedom toga, odgovor mora biti da pravo Zajednice ne sprječava države članice da u nacionalnog prava propisuju posebne uvjete vezane uz naknadu štete koja se razlikuje od štete počinjene ljudima ili na imovini, pod pretpostavkom da takvi uvjeti nisu sročeni na način da ostvarivanje naknade štete gubitaka ili štete kao posljedice kršenja prava Zajednice u praksi čine znatno otežanom ili gotovo nemogućom.

Osobna odgovornost dužnosnika (pitanja 5(d) i 6(a) i djelomično (b))

97. Dotični sud pita u biti dozvoljava li Zajednica ili možda čak zahtijeva nastanak odredbe kojom bi se definirala osobna odgovornost dužnosnika koji je povrijedio pravo Zajednice, i može li ta odgovornost pretpostaviti određena ograničenja.

98. Pravo Zajednice ne isključuje odgovornost pojedinaca koji se razlikuju od države članice, uz samu državu članicu, za štetu prouzročenu pojedincima mjerama kojim je taj pojedinac prekršio pravo Zajednice (pogledajte, u tom slučaju *Haim*, točku 32).

99. U skladu s time, odgovor mora biti da, u slučaju povrede prava Zajednice, pravo Zajednice ne isključuje odgovornost dužnosnika uz državu članicu, ali to ne zahtijeva.

Odluka o troškovima [izostavljeno]

[Potpisi]